

วารสาร นาคบุตรปริทรรศน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

NARKBHUTPARITAT JOURNAL

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2565 Vol. 14 No. 2 May - August 2022

Received: August 1, 2022

Revised: August 18, 2022

Accepted: August 22, 2022

รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ของห้องสมุดประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช

The Format of the Public Library's Reading
Promotion Activities in Nakhon Si Thammarat Province

วิเชียร มั่นแหล่*

พงศ์ศักดิ์ สังขภิญโญ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author) E-mail: wichian_mun@nstru.ac.th

Wichian manlae*

Pongsak Sangkhapinyo

Faculty of Humanities and Social Science, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์กิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช และสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ จากกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง จำนวน 45 คน และสนทนากลุ่มย่อย พร้อมกับศึกษาเอกสารเกี่ยวกับคู่มือปฏิบัติงานและเอกสารเผยแพร่ทางวิชาการผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

1. กิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชน ได้ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านดังนี้ 1.1 กิจกรรมที่สนองนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดเช่นสนับสนุนการเรียนการสอนของนักเรียน กศน. 1.2 กิจกรรมที่สนองนโยบายผู้บริหารระดับประเทศ จังหวัด และอำเภอ เช่น กิจกรรมบ้านหนังสือชุมชน ห้องสมุดเคลื่อนที่ชาวตลาด ส่งเสริมการอ่านในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และห้องสมุดเคลื่อนที่ 1.3 กิจกรรมที่เกิดจากความร่วมมือของบุคลากรภายในหน่วยงานเพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น กิจกรรมส่งเสริมการอ่านร่วมกับภาคีเครือข่าย และกิจกรรมบรรณารักษ์อาสา และ 2. รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยได้บูรณาการจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 กับสังเคราะห์เอกสารเผยแพร่ทางวิชาการเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชนทั้งในและต่างประเทศที่เด่นๆ นำมาสร้างเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เหมาะสมกับห้องสมุดประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติรูปแบบที่เหมาะสม คือ 2.1 กิจกรรมตามนโยบายของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 2.2 การจัดกิจกรรมตามภารกิจของห้องสมุดประชาชน 2.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามหลักทฤษฎีส่งเสริมการอ่าน 2.4 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเชิงรุก 2.5 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมมาส่งเสริมกิจกรรมการอ่านและ 2.6 การสร้างปัจจัยสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

คำสำคัญ: การส่งเสริมการอ่าน; กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน; ห้องสมุดประชาชน

Abstract

This study aims to study and analyze the activities to promote reading of the public library in Nakhon Si Thammarat and create a form of activities to promote reading of the public library in Nakhon Si Thammarat. It is a qualitative approach. The field data was collected by interview from a group of 45 related people and a small group discussion along with studying the documents about the operating manual and academic publications. The results of the study revealed that: 1. public library reading promotion activities has carried out activities to promote reading as follows: 1.1 the activities that respond to the policies of the parent agency, such as supporting the teaching and learning of the NSO students, 1.2 the activities that respond to the policies of national administrators, provinces and districts such as community book house activities, market mobile library, reading promotion in child development centers and mobile libraries, and 1.3 the activities caused by the cooperation of personnel within the agency to organize activities to promote learning, such as activities to promote reading with network partners and volunteer librarian activities. 2. the format of the reading promotion activities of the public library in Nakhon Si Thammarat province. The results of research findings were integrated from the first objective with the synthesis of academic publication concerning reading promotion activities of both prominent national and international public libraries and to create a form of reading promotion activities suitable for public libraries in Nakhon Si Thammarat province for using as a guideline as follows: 2.1 activities under the policy of the Office of Non-formal and Informal Education, 2.2 organizing activities according to

the mission of the public library, 2.3 organizing activities to promote reading according to the theory of reading promotion, 2.4 organizing activities to promote proactive reading, 2.5 applying technology and innovations to promote reading activities, and 2.6 to create factors supporting reading promotion activities.

Keywords: Reading promotion; Reading promotion activities; public library

บทนำ

การส่งเสริมการอ่าน การรู้หนังสือ และอ่านออกเขียนได้ เป็นภารกิจของรัฐที่ต้องทำหน้าที่จัดให้อยู่ในระบบการศึกษา ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนการอ่านออกเขียนได้และการรู้หนังสือให้เกิดขึ้นอย่างทั่วถึง กล่าวคือ การส่งเสริมการอ่าน มีขอบเขตกว้างขวางไม่เฉพาะเพียงการศึกษาในระบบหรือตามโรงเรียนเท่านั้น แต่ครอบคลุมถึงการศึกษานอกระบบและการเรียนรู้ตามอัธยาศัยด้วย ภารกิจในส่วนนี้จึงเป็นงานหลักที่สำคัญของ กศน. หรือสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (Province driven reading Knowledge from the spatial working process, 2021) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นบริการอีกประเภทหนึ่งที่ห้องสมุดประชาชนให้ความสำคัญ เพื่อปลูกฝังให้ผู้ใช้ได้เห็นความสำคัญของการอ่าน มีทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน อันส่งผลให้ผู้ใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยการเรียนรู้ผ่านการอ่าน ทำให้ผู้ใช้เห็นความสำคัญของห้องสมุด และทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุด และเข้ามาใช้บริการของห้องสมุด หรือใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการอ่าน จากงานวิจัยเรื่องการพัฒนามาตรฐานห้องสมุดประชาชนที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย ในประเด็นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้เสนอแนะว่าห้องสมุดประชาชนควรจัดบริการและกิจกรรมห้องสมุดที่หลากหลาย และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนทั้งภายในและภายนอกสถานที่ โดยคำนึงถึงทั้งกลุ่มผู้มาใช้และผู้ไม่มีโอกาสมาใช้ นอกจากนี้กิจกรรมพื้นฐานของห้องสมุดประชาชนควรเน้นกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่าน การใช้ทรัพยากรสารสนเทศ และบริการของห้องสมุด การใช้ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย (Sacchanand, 2006) ดังนั้นห้องสมุดประชาชนจึงควรจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างสม่ำเสมอ และเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่สนับสนุนและส่งเสริมการอ่านของคนไทย (Bucha, 2014, p. 168)

อย่างไรก็ตามการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน จำเป็นต้องใช้บรรณารักษ์ หรือบุคลากรที่มีความรู้ ทักษะ และรักการจัดกิจกรรม พร้อมกับการสนับสนุนทางด้านงบประมาณ ทรัพยากร เทคโนโลยีสารสนเทศ ห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่แม้จะมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน แต่ก็ยังขาดแคลนการจัดกิจกรรมที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ อันเนื่องมาจากขาดบุคลากร การสนับสนุน และปัจจัยอื่น ๆ จึงส่งผลให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านไม่น่าสนใจ หรือไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้แต่ละวัย ดังที่ Laowichaya (2011, p. 2) กล่าวเสริมว่าในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชนในหลายปีที่ผ่านมา ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งมีสาเหตุมาจากปัจจัยหลายด้านไม่ว่าจะเป็นบุคลากร งบประมาณ รวมทั้งด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมของแต่ละแห่งที่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมของแต่ละห้องสมุด

การจัดการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อห้องสมุดประชาชนในยุคปัจจุบัน ซึ่งการที่จะดำเนินการให้ประสบผลสำเร็จนั้น จำเป็นต้องมีปัจจัยหลายด้านที่สนับสนุน ตั้งแต่บรรณารักษ์ บุคลากร ผู้บริหาร ทรัพยากรสารสนเทศ เทคโนโลยีสมัยใหม่ และงบประมาณ เป็นต้น โดยเฉพาะบรรณารักษ์ที่เป็นฟันเฟืองสำคัญต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรม Sangkhapinyo (Interview, December 10, 2020) กรอบกับในโลกยุคปัจจุบัน มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างรวดเร็ว เพราะฉะนั้นการใช้เทคโนโลยีมาสนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความสุข

ที่จะเรียนรู้ ได้ทั้งความรู้ ความเพลิดเพลิน เกิดการมีส่วนร่วม ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการอ่านนิยรักการอ่าน
ของประชาชนในยุคปัจจุบัน

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชน
เช่นงานของ Ramos & Vila (2015); Wangsawangsiri (2016); Sun & Xie (2016); Niranon & Yuttasinseewee
(2017); Srisakda & Boonchuay (2017); Ratkute (2019); Song (2019); Lauersen (2020) ต่างนำเสนอการวิจัย
ใน 5 ประเด็น คือ 1) รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชน 2) การนำเทคโนโลยีและ
นวัตกรรมมาใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 3) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เหมาะสมของแต่ละวัย 4)
ความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 5) ปัจจัยที่สนับสนุนในการจัดกิจกรรม
ส่งเสริมการอ่าน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สำรวจและสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการถึงการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของ
ห้องสมุดประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช ทำให้มองเห็นว่า การจัดกิจกรรมของห้องสมุดยังคงไม่ได้รับความสนใจ
เท่าที่ควร บรรณารักษ์ยังมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมมากนัก ส่วนใหญ่จัดกิจกรรมในรูปแบบเดิม ๆ
ขาดทักษะใหม่ ๆ รวมถึงปัจจัยทางด้านงบประมาณ จึงส่งผลให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านไม่น่าสนใจและตรงกับ
กลุ่มเป้าหมายเท่าที่ควร

ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมแห่งการอ่านของชุมชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช
ด้วยการค้นหาแนวทางการจัดการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ดี และนำผลเหล่านั้นมาพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรม
ส่งเสริมการอ่านที่เหมาะสมกับห้องสมุดประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราชต่อไป เพื่อขยายผลไปยังห้องสมุด
ประชาชนอื่น ๆ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งผู้วิจัยมีความเชื่อมั่นว่าความเชี่ยวชาญของบรรณารักษ์ในการ
จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยแก้ไขปัญหาความท้าทายนี้ได้ ซึ่งรูปแบบการจัดกิจกรรม
ส่งเสริมการอ่านที่ผู้วิจัยศึกษาครั้งนี้เป็นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ส่งผลให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความสนใจ
สนุกสนาน พึงพอใจ และส่งผลต่อกลุ่มเป้าหมายให้มนิยรักการอ่าน มีความสุขกับการอ่าน พร้อมตอบสนอง
นโยบาย หลักการ ภารกิจของห้องสมุดประชาชน และสำนักส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์กิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ เน้นกระบวนการแบบมีส่วนร่วม
ของผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ปัจจัยที่เอื้อต่อการจัด
กิจกรรม แนวคิดหลักการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านทั้งในประเทศและต่างประเทศ พร้อมทั้งศึกษา
รูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชนที่เด่น ๆ ในแต่ละภูมิภาคของประเทศ จาก เว็บไซต์ เพจ
เฟซบุ๊ก หรือสื่อออนไลน์ต่าง ๆ
2. ศึกษาสำรวจห้องสมุดประชาชนเป้าหมาย เพื่อศึกษาวิเคราะห์ ร่วมสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม การจัด
กิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช
3. ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนร่วมทุกภาคส่วน แบ่งกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน
คือ ผู้บริหาร บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด กลุ่มผู้ใช้ห้องสมุด คือ ผู้ใช้บริการ โดยเลือกผู้ที่มีอาชีพหลากหลาย
และเคยใช้บริการห้องสมุดมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี

4. จัดประชุมกลุ่มย่อยแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับห้องสมุดประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการสนทนากับผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นกันเอง โดยมุ่งศึกษาประเด็นตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

5. เผยแพร่ข้อมูลรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราชไปยังห้องสมุดอื่น ๆ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง (Phothisita, 2007) จำนวน 15 แห่ง ได้แก่ ห้องสมุดประชาชนอำเภอขนาดใหญ่ 5 แห่ง ห้องสมุดประชาชนอำเภอขนาดกลาง 5 แห่ง ห้องสมุดประชาชนอำเภอขนาดเล็ก 5 แห่ง ได้แก่ ผู้บริหาร กศน. อำเภอ จำนวน 3 คน ผู้บริหาร กศน. จังหวัด จำนวน 1 คน บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ของห้องสมุดประชาชน จำนวน 15 คน และผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชน จำนวน 6 คน รวมทั้งหมด 25 คน และในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหาร กศน. อำเภอ จำนวน 3 คน ผู้บริหาร กศน. จังหวัด จำนวน 1 คน บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ของห้องสมุดประชาชน จำนวน 10 คน นักวิชาการทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน จำนวน 3 คน ผู้ใช้บริการห้องสมุด จำนวน 3 คน รวมทั้งหมด 20 คน

เครื่องมือการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหาร บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด และผู้ใช้บริการห้องสมุด ซึ่งผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน สำหรับเก็บข้อมูลศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ประเด็นคำถามการเสวนากลุ่มรูปแบบการบริหารจัดการกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและแบบไม่เป็นทางการ เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างครบถ้วน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูล ดังนี้ 1) ค้นคว้าจากเอกสารที่เผยแพร่ทางวิชาการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และศึกษารูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เป็นเลิศของห้องสมุดประชาชนที่เด่นๆ ในแต่ละภูมิภาคของประเทศ จาก เว็บไซต์, เฟส, เพชบุ๊ก หรือสื่อออนไลน์ต่างๆ 2) เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร บรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ และผู้ใช้บริการห้องสมุด 3) การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อจัดทำรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เป็นเลิศของห้องสมุดประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช

วิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้มาจำแนกตามประเด็นต่าง ๆ และนำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนาให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่วางไว้ คือ ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยทบทวนข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การลงพื้นที่สำรวจ และการเสวนากลุ่มย่อย จากนั้นสรุปข้อมูลด้วยการสังเคราะห์ข้อมูลเนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งจะเรียบเรียงข้อมูลตามประเด็น ข้อมูลที่ได้มาจัดเป็นหมวดหมู่

สรุปผลการวิจัย

1. ศึกษาและวิเคราะห์กิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สำรวจ สัมภาษณ์บรรณารักษ์และผู้ที่เกี่ยวข้อง พร้อมศึกษาเอกสารการปฏิบัติงาน เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ห้องสมุดประชาชนทุกแห่ง ได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านหลักตามนโยบายของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งเป็นนโยบายจากส่วนกลางสู่จังหวัด และอำเภอที่ห้องสมุดจะต้องดำเนินการและปฏิบัติตามนโยบายเหล่านี้ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ห้องสมุดประชาชนจัดเด่นๆ มีดังนี้

1.1 จัดกิจกรรมตามนโยบายของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยซึ่งมีแนวทางดังนี้

1) กิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอนของนักเรียน กศน. โดยถือเป็นภารกิจที่สำคัญที่จะต้องจัดกิจกรรมให้กับกลุ่มนักเรียนเหล่านี้ กิจกรรมที่จัด คือ แนะนำการใช้ห้องสมุด ชี้แหล่งทรัพยากรสารสนเทศที่มีอยู่ในห้องสมุดและแหล่งอื่น ๆ จัดกิจกรรมสนทนากลุ่มเพื่อให้คุ้นเคยกับห้องสมุดและบรรณารักษ์ จัดนิทรรศการและ

มุมหนังสือเพื่อสนับสนุนในการเรียนการสอนรวมถึงครูผู้สอนด้วย ซึ่งกิจกรรมนี้นอกจากจัดภายในห้องสมุดแล้ว บรรณารักษ์ยังจัดกิจกรรมผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต และเฟซบุ๊ก ได้ดำเนินกิจกรรมที่เด่น ๆ คือกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ของนักเรียนใน กศน. ตำบล

2) กิจกรรมที่สนองนโยบายผู้บริหาร โดยเป็นนโยบายส่วนกลางมาสู่จังหวัด และอำเภอ ตามแต่วาระ และนโยบายที่ส่วนกลางนำเสนออาจมีนโยบายระดับจังหวัดและอำเภอเสริม บางกิจกรรมมีการประกวดระดับจังหวัด และระดับประเทศ กิจกรรมที่น่าสนใจมีดังนี้

2.1) กิจกรรมบ้านหนังสือชุมชนโดยร่วมมือกันเพื่อจัดให้บริการหนังสือสำหรับบ้านที่พิจารณาแล้วว่า เหมาะสมและมีความพร้อมในการจัดมุมหนังสือให้บริการแก่ชุมชนเป็นการนำหนังสือให้บริการเชิงรุก เพื่อแนะนำ หนังสือใหม่ หนังสือที่มีเนื้อหาตรงกับความต้องการของชุมชน โดยมีการหมุนเวียนและสลับเปลี่ยนหนังสือเป็นระยะๆ เพื่อให้กิจกรรมบ้านหนังสือชุมชนมีหนังสือที่น่าสนใจตรงกับความต้องการและใหม่ๆ ทำให้ชุมชนในละแวก ใกล้เคียง สามารถอ่านหนังสือได้สะดวกรวดเร็วขึ้นแทนที่จะมาใช้บริการที่ห้องสมุดซึ่งอยู่ใกล้ชุมชน

2.2) กิจกรรมหนังสือชาวตลาด หรือห้องสมุดเคลื่อนที่สำหรับชาวตลาด เป็นกิจกรรมที่ห้องสมุด ประชาชนนำหนังสือไปให้บริการแก่ผู้ใช้บริการตามตลาดนัดต่างๆเป็นกิจกรรมหนึ่งที่เกิดโดยห้องสมุดประชาชน ทั้งประเทศและมีการประกวดให้รางวัลในระดับประเทศถือเป็นโครงการที่ กศน. ดำเนินการตามพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม จากภาคส่วนต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ก็มีการดำเนินกิจกรรมทุกห้องสมุด ประชาชนในระดับอำเภอ

2.3) กิจกรรมส่งเสริมการอ่านเคลื่อนที่คือกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเชิงรุกบรรณารักษ์จะต้องนำ หนังสือจากห้องสมุดหรือจาก กศน. ตำบลไปจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน นอกสถานที่โดยร่วมกับหน่วยงานชุมชน โรงเรียนหรือโครงการอื่น ๆ ในกิจกรรมต่าง ๆ ที่หน่วยงานชุมชนหรือโรงเรียนจัดขึ้น เช่น โครงการอำเภอยิ้ม จังหวัดเคลื่อนที่ กิจกรรมวันเด็ก วันพ่อแห่งชาติ งานวิชาการของโรงเรียน จัดงานพลังชุมชนกระตุ้นเศรษฐกิจ งานมหกรรมอาชีพ งานเดือนสิบ หรือจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเคลื่อนที่ไปร่วมกับหน่วยงานใดก็ได้ หากเห็นว่าการส่งเสริมการอ่านเคลื่อนที่ ณ สถานที่นั้นมีจำนวนมากและต้องการส่งเสริมการอ่านให้กับชุมชนได้อ่านหนังสือ อย่างทั่วถึงและกว้างขวางพร้อมกับสร้างนิสัยรักการอ่านให้กับประชาชน

2.4) กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นการกระทำต่าง ๆ เพื่อให้เด็กเกิดความสนใจ ที่จะอ่านเห็นความสำคัญของการอ่านเกิดความเพลิดเพลินที่จะอ่านเกิดความมุ่งมั่นที่จะอ่านและอ่านจนเป็นนิสัย เมื่อได้รับการกระตุ้นจากกิจกรรมที่จัดง่าย สวยงาม ชวนให้ดู ให้ฟัง ราวให้เกิดความคิด สร้างความประทับใจให้จดจำ ก่อให้เกิดความสงสัยใคร่รู้จนติดตามเรื่องราวนำไปสู่การอ่านต่อไป โดยให้ความรู้ และอบรมแก่ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก และ ผู้ปกครองที่เป็นครัวเรือนต้นแบบจึงถือเป็นเครือข่ายรักการอ่านที่น่าสนใจกิจกรรมหนึ่ง

2.5) กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในครัวเรือนเนื่องจากครอบครัว คือ สถาบันที่สำคัญที่จะสามารถร่วมกัน ปลุกฝังให้เยาวชนตัวน้อย ๆ ที่น่ารักของเรา ให้เติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ไปตลอดชีวิต พ่อแม่ผู้ปกครองจะร่วมกัน ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเพื่อสร้างครอบครัวไทย ให้มีนิสัยที่มีหัวใจนักอ่าน อุ่มลูกนั่งตักแล้วสอริกด้วยการอ่านหนังสือเป็นการทำกรรมร่วมกันสร้างบรรยากาศภายในบ้านเอื้อต่อการเรียนรู้ โดยกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและปลุกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่ประชาชน ทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพในชุมชน

2.6) กิจกรรมความร่วมมือกับบุคลากรใน กศน. เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทำ กิจกรรมร่วมกับครูและบุคลากรใน กศน. ในกิจกรรมหลักสูตรระยะสั้นเกี่ยวกับอาชีพ สุขภาพ งานอดิเรก เพื่อส่งเสริม และปลุกฝังนิสัยรักการอ่านให้กับประชาชนทั่วไป

2.7) กิจกรรมบรรณารักษ์อาสา การปฏิบัติงานในห้องสมุดประชาชน หรือ ห้องสมุดใน กศน.ตำบล และการจัดกิจกรรมส่งเสริม การอ่านตามแนวทางดังกล่าว เป็นงานที่จะต้องให้มีผู้ช่วยในการปฏิบัติเพื่อให้งาน

บรรลุปเป้าหมาย จึงต้องมีบรรณารักษ์อาสาเป็นผู้ช่วยในการดำเนินงาน ซึ่งบรรณารักษ์อาสาของสำนักงาน กศน. จังหวัดนครศรีธรรมราช จะได้มาจากตำบลต่างๆ ทั้งที่เป็นนักศึกษา กศน. หรือ ประชาชนในชุมชนที่สมัครใจช่วยงาน บรรณารักษ์ ทั้งงานพื้นฐานห้องสมุด งานบริการ และงานจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงิน หรือสิ่งอื่นใด

2.8) กิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามความพร้อมของห้องสมุดประชาชนแต่ละแห่งในจังหวัด นครศรีธรรมราช โดยห้องสมุดประชาชนแต่ละแห่งได้จัดกิจกรรมตามความพร้อม ความถนัด และบริบทของแต่ละแห่ง เช่น กิจกรรมอาสาสมัครนักอ่าน เกมออนไลน์จัดทำมุมสารสนเทศท้องถิ่น กิจกรรมการอ่านในเรือนจำ เป็นต้น

2. รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการสร้าง รูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน นอกจากผู้วิจัยจะลงพื้นที่ และสัมภาษณ์บรรณารักษ์ และผู้ที่เกี่ยวข้อง การเสวนา กลุ่มย่อย ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชนจังหวัดนครศรีธรรมราชแล้ว ผู้วิจัยยังได้ศึกษา เอกสารทางวิชาการ ทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์ และอินเทอร์เน็ตของการจัดกิจกรรมห้องสมุดประชาชนที่เด่น ๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ เพื่อนำมาสังเคราะห์แล้วสร้างรูปแบบที่สามารถเป็นไปได้ร่วมกับกิจกรรมที่ห้องสมุดประชาชน ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ดำเนินการอยู่แล้วประเด็นเด่น ๆ สรุปได้ดังนี้

2.1 ดำเนินการตามภารกิจของห้องสมุดประชาชน ซึ่งห้องสมุดประชาชนมีภารกิจหลากหลายที่ถือเป็น หน้าที่ ที่ต้องดำเนินการและปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมโดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนสนับสนุน และพัฒนา ตนเอง สนับสนุนให้เกิดนิสัยรักการอ่าน และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้ความรู้และทักษะทางด้านอาชีพเป็นพื้นที่ ให้บริการชุมชน

2.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามหลักทฤษฎีส่งเสริมการอ่าน ซึ่งมีเอกสารทางวิชาการด้านกิจกรรม ส่งเสริมการอ่านที่เด่น ๆ ที่ห้องสมุดประชาชนสามารถนำหลักการ ทฤษฎี แนวคิดมาประยุกต์ใช้ได้ เช่น (1) จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้เข้าใจ ชูใจ กระตุ้น และสร้างบรรยากาศในการอ่าน (2) หลักการจัดกิจกรรมส่งเสริม การอ่าน เช่น มีการวางแผน จัดอย่างสม่ำเสมอ สนุกสนาน เลือกกิจกรรมให้เหมาะสม (3) ขั้นตอนการจัดกิจกรรม คือ มีการวางแผนดำเนินกิจกรรมและประเมินผล (4) ปัจจัย 8 ประการ ที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรม คือ ทรัพยากรสารสนเทศ การจัดแสดง การสร้างเนื้อหา เรื่องราว การสืบค้นที่สะดวก การบริการการประชาสัมพันธ์ สถิติ และบุคลากร

2.3 จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเชิงรุกห้องสมุดประชาชน ต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สามารถ ตอบสนองต่อผู้ใช้ในชุมชนทุกเพศ ทุกวัย โดยจัดกิจกรรมที่หลากหลายต่อเนื่อง ใหม่ ๆ และจัดกิจกรรมทั้งภายใน ห้องสมุด และนอกห้องสมุดชุมชน และผู้ปกครองมีส่วนร่วมพร้อมกับส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ และพักผ่อนหย่อนใจ ให้ผู้ใช้ เกิดความประทับใจต่อห้องสมุด

2.4 มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีห้องสมุดประชาชนจำเป็นที่จะต้องนำเทคโนโลยี และนวัตกรรมมาใช้ในการ จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อให้เกิดความสนใจ และสามารถเข้าถึงได้กับผู้ใช้ที่อยู่ห่างไกล เช่น อินเทอร์เน็ต ทั้งในรูปแบบของ เพชฌกูฏ โลก บล็อก หรือจัดทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์และจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ

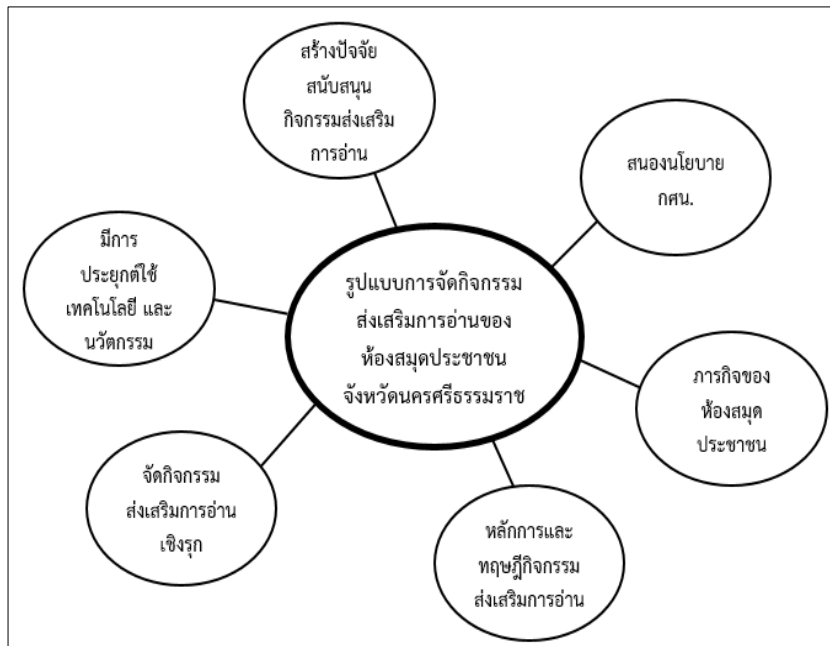
2.5 ปัจจัยที่สนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมการอ่านห้องสมุดประชาชน ต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้กิจกรรมส่งเสริมการอ่านประสบผลสำเร็จจากการสังเคราะห์ ปัจจัยที่สำคัญ คือ ความพร้อมของห้องสมุด มีการวางแผนในการจัดกิจกรรมได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร และเพื่อนร่วมงานบทบาทและทัศนคติของ บรรณารักษ์ ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรม

จากการสังเคราะห์ในวัตถุประสงค์ที่ 1 และ 2 เพื่อนำมาสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของ ห้องสมุดประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราชที่สามารถบูรณาการและใช้เป็นแนวปฏิบัติได้มีรูปแบบการจัดกิจกรรม ดังนี้ คือ

1. จัดกิจกรรมตามนโยบายของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
2. จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามหลักการและทฤษฎีส่งเสริมการอ่าน

3. จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเชิงรุก
4. มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม
5. สร้างปัจจัยสนับสนุนกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่าน

ภาพที่ 1 รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชนจังหวัดนครศรีธรรมราช
ที่มา: Manlae (2022)

จากรูปแบบที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ เพื่อนำมาสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ซึ่งห้องสมุดประชาชนจังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถนำมาปรับใช้ตามความเหมาะสมในการจัดกิจกรรม เพื่อให้ห้องสมุดสามารถสนองวัตถุประสงค์ และใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นสื่อกลางระหว่างห้องสมุดกับชุมชน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชนจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งในการสร้างรูปแบบให้เป็นเลิศเพื่อที่จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ หรือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ หรือเจ้าหน้าที่ ที่ทำงานในห้องสมุดประชาชนมีประเด็นที่นำมาวิเคราะห์ และอภิปรายผลเพื่อให้มองเห็นปัจจัยภารกิจ และหน้าที่ของงานห้องสมุดประชาชนในยุคปัจจุบันกับประเด็นปรากฏการณ์ของสังคมปัจจุบันที่ห้องสมุดประชาชนจำเป็นต้องปรับตัว เพื่อสนองต่อความต้องการพฤติกรรมการใช้ รวมไปถึงพฤติกรรมการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนในชุมชนเพื่อสนองตอบ และปรับตัวของห้องสมุดประชาชนในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี ห้องสมุดประชาชนไม่สามารถที่จะตั้งรับ หรือตอบสนองในรูปแบบเดิม ๆ อีกต่อไป ต้องดำเนินการในเชิงรุก โดยเฉพาะประเด็นของการให้บริการ และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ผู้วิจัยขออภิปรายผล ดังนี้

1. กิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการสัมภาษณ์บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด และลงพื้นที่พร้อมกับศึกษาเอกสารการปฏิบัติงานกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด แล้วนำมาวิเคราะห์สรุปถึงกิจกรรมที่ห้องสมุดประชาชน ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน สรุปได้ว่า ภารกิจหลักของห้องสมุดประชาชน ก็คือ การจัดกิจกรรม และดำเนินนโยบายตามภารกิจของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งที่เป็นงานประจำและนโยบายที่ได้รับจากส่วนกลาง จังหวัด และอำเภอ ซึ่งห้องสมุดได้จัดกิจกรรมสนองนโยบายภารกิจดังกล่าว ตามที่

สำนักงาน กศน.จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้มีนโยบายขับเคลื่อนการส่งเสริมการอ่านให้ครอบคลุมทุกพื้นที่และทั่วถึง โดยใช้กลไกให้บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน และจัดให้มีบรรณารักษ์อาสา ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยบรรณารักษ์และครู กศน.ตำบล จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยกำหนดแนวทางในการจัด กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อสนองนโยบายที่หลากหลาย ห้องสมุดประชาชนจึงเป็น หน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนเพื่อให้การอ่านครอบคลุมทุกพื้นที่และทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมายโดยเริ่มตั้งแต่เด็กประถมวัย วัยเรียน วัยทำงาน ตลอดทั้งวัยสูงอายุ (Nakhon Si Thammarat Province Office of the Non-Formal and Informal Education, n.d.)

สอดคล้องกับที่ Chaisena (2006) กล่าวว่าห้องสมุดประชาชนต้องดำเนินการกิจ 3 ประการ คือ (1) การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย (2) เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ และ (3) เป็นศูนย์กลางข้อมูลของชุมชน ดังนั้น ห้องสมุดประชาชนจึงเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชนการจัดกิจกรรมที่สนองนโยบาย กศน. ตั้งแต่สนับสนุนการเรียนการสอนของนักเรียน กศน. กิจกรรมบ้านหนังสือชุมชนห้องสมุดชาวตลาดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กรวมถึงกิจกรรมความร่วมมือกับบุคลากรในหน่วยงาน กศน. จึงถือเป็นภารกิจที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ดังที่ Office of the Non-Formal and Informal Education (2017) กล่าวว่า ภารกิจหน้าที่ส่งเสริมการอ่านของสำนักงาน กศน. โดยมีห้องสมุดเป็นผู้สนองนโยบายและเป็นภารกิจที่สำคัญ ไม่สามารถยกเลิกได้ ชุมชนยังมีความจำเป็นต้องมีแหล่งเพื่อการอ่านหนังสือใกล้บ้าน และอย่างยิ่งย่นเคียงคู่ชุมชนต่อไป กศน. จะต้องมุ่งมั่นที่จะสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่ประชาชนทุกระดับโดยเริ่มตั้งแต่เด็ก และเยาวชน ผู้ใหญ่

ดังที่ IFLA (2018) กล่าวว่า ห้องสมุดประชาชนมีความสำคัญกับประชาชนที่ไม่อยู่ในระบบการศึกษา เนื่องจากเป็นสถาบันที่ให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ในประเทศสามารถเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียม ห้องสมุดประชาชนจึงเป็นสถาบันที่ช่วยพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นทรัพยากรหลักที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ

กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สนองนโยบายของ กศน. จึงถือได้ว่าเป็นภารกิจหลักที่ห้องสมุดประชาชนต้องดำเนินการ และกิจกรรมเหล่านี้ ทั้งบ้านหนังสือชุมชน และห้องสมุดเคลื่อนที่สำหรับชาวตลาด จึงเป้าหมายที่สามารถเข้าถึงชุมชนได้อย่างแท้จริง ดังที่ Office of the Non-Formal and Informal Education (2018) ได้กล่าวถึงห้องสมุดเคลื่อนที่สำหรับชาวตลาดว่า สำนักงาน กศน. จังหวัดมีความเห็นว่าการจัดให้มีห้องสมุดเคลื่อนที่สำหรับชาวตลาด ก่อให้เกิดประโยชน์คุณค่าสูงสุด ทำให้ผู้ใช้บริการใช้เวลาว่างเพื่อการอ่านการเรียนรู้ หรือเพื่อการผ่อนคลายเพิ่มขึ้น รองลงมาคือทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างเครือข่ายผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้น และทำให้เกิดภาคีเครือข่ายเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สนองนโยบาย กศน. ยังสอดคล้องกับการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามนโยบายของ Praokaew (2016) เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ที่กล่าวว่า ถึงการปฏิรูปการศึกษาของไทยเพื่อให้เกิด (1) การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา (2) ความเท่าเทียม (3) คุณภาพ (4) การตอบโจทยบริบทที่เปลี่ยนแปลง และ (5) ความมีประสิทธิภาพ ห้องสมุดประชาชนจึงต้องสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน กศน. โดยจัดกิจกรรมต่างๆควบคู่ไปกับนโยบาย นอกจากนี้ Saengchan (2017) กล่าวว่า กิจกรรมที่เป็นนโยบาย กศน. ก็เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชนใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานห้องสมุด ประชาชนในรูปแบบห้องสมุดของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อกลุ่มเป้าหมายประชาชนทั่วไปด้วยความชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

สอดคล้องกับ Thammathiwatkul (2010) กล่าวว่า กิจกรรมเหล่านี้สนองนโยบายการศึกษานอกระบบในประเด็น “ ความเสมอภาคในการเข้าถึงและได้รับการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั่วถึง เป็นธรรม และมีคุณภาพเหมาะสมกับสภาพชีวิตของประชาชน” และนโยบายการศึกษาตามอัธยาศัยในประเด็น “ การเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและวิถีชีวิตของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความหลากหลายทั้งส่วนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น และส่วนที่นำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษา”

ดังนั้นกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราชจึงต้องให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่สนองนโยบายของ กศน. และสนับสนุนให้ความช่วยเหลือพัฒนาการเรียนของนักเรียน กศน. โดยถือเป็นภารกิจหลักของห้องสมุดประชาชน

2. รูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช

เพื่อให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นรูปแบบที่สามารถปฏิบัติได้จริงด้วยการบูรณาการกับภารกิจของห้องสมุดประชาชนที่สนองต่อนโยบาย กศน. ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เด่น ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และสามารถนำมาปฏิบัติได้จริงในห้องสมุดประชาชนจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เหมาะสมในยุคปัจจุบัน ด้วยเหตุผลตามที่ Thorhauge (2015) กล่าวว่า ในสถานการณ์ที่ห้องสมุดต้องเผชิญกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคม และความท้าทายหลักหลายประเด็นที่กำลังเกิดขึ้นกับห้องสมุดประชาชนทั่วโลก ห้องสมุดมีทางออก 3 ทาง คือ

ทางที่ 1 รักษาการให้บริการรูปแบบเดิมไว้ ซึ่งยังสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ใช้บริการจำนวนมากที่ยังคุ้นเคยกับการเข้ามาที่ห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือ แต่จะค่อยๆ สูญเสียผู้ใช้บริการที่เป็นคนรุ่นใหม่ ทั้งยังเสี่ยงที่จะถูกปรับลดงบประมาณและปิดตัวไปในที่สุด

ทางที่ 2 ปรับตัวให้กลายเป็นห้องสมุดดิจิทัล โดยการต่อยอดการให้บริการสารสนเทศดิจิทัลไปพร้อมกับการรักษาสถานภาพของห้องสมุดแบบที่เคยเป็นมา ดูเหมือนเป็นแนวทางที่น่าจะใช้ได้ และสมเหตุสมผลหากสามารถเอาชนะอุปสรรคด้านลิขสิทธิ์ แต่มันก็ไม่ใช่เรื่องง่ายนัก อีกทั้งยังต้องแข่งขันกับผู้ให้บริการในเชิงพาณิชย์อีกหลายราย

ทางที่ 3 ออกแบบการให้บริการของห้องสมุดเสียใหม่ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้คนที่อยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ และยุคสมัยดิจิทัล โดยอาจต้องละทิ้งการมุ่งเน้นทรัพยากรหนังสือแล้วหันไปให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งแม้จะเป็นแนวทางที่ยากที่สุดแต่ น่าจะเป็นหนทางที่ยั่งยืนที่สุดสำหรับห้องสมุดประชาชน

ซึ่งทางออกที่ 3 ก็คือ ห้องสมุดต้องมีการออกแบบเสียใหม่โดยเฉพาะห้องสมุดประชาชน ในประเด็นของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่จะต้องมีการปรับตัวเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ เพื่อนำมาบูรณาการประยุกต์ใช้กับแนวทางเดิมๆ โดยให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สนองตอบภารกิจของห้องสมุดประชาชน ซึ่งถือเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องตระหนักผนวกกับหลักการ ทฤษฎีส่งเสริมการอ่านที่เป็นหลักการแนวคิดแนวปฏิบัติที่ทำให้ผู้ปฏิบัติกิจกรรมส่งเสริมการอ่านไม่หลงทาง โดยมีนักวิชาการเด่นๆ ได้เสนอแนวคิดเหล่านี้เอาไว้ที่น่าสนใจ เพื่อนำไปบูรณาการกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเชิงรุก ที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phuengok (2020) ซึ่งเสนอแนะว่า ห้องสมุดประชาชนต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านใหม่ๆ ที่หลากหลาย และเข้าถึงทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ ดังที่ Chamniensri (2020) กล่าวว่า เพื่อให้ห้องสมุดประชาชนสามารถสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาประเทศชาติอย่างยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการปรับปรุงรูปแบบการดำเนินงาน และกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ให้สอดคล้องกับยุคสมัย และความต้องการของผู้ใช้บริการโดยแนวคิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบของห้องสมุดปัจจุบันนั้น มุ่งเน้นไปที่การปรับบทบาทและการบริการของห้องสมุดให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้คนมากขึ้น คัดเลือกและจัดสรรทรัพยากรของห้องสมุดให้ตรงกับเป้าหมายขององค์กร และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนทั้งภายใน และภายนอกสถานที่ เพื่อตอบโจทยบริบทของการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน จึงต้องสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามที่ได้สังเคราะห์นำเสนอ ด้วยเหตุนี้ห้องสมุดประชาชนควรมีกิจกรรมที่หลากหลาย และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนทั้งภายในและภายนอกสถานที่ โดยคำนึงถึงกลุ่มผู้มาใช้และผู้ไม่มีโอกาสมาใช้ควรมีกิจกรรมเชิงรุก และให้ผู้ผู้ใช้ได้รับความสะดวกและรวดเร็ว น่าสนใจ มีกิจกรรมที่หลากหลาย เหมาะกับสังคมและบริบทยุคดิจิทัล (Wongsawangsi, 2016; Mauraya, 2016; Chaimin & Yoangsoi, 2019)

สำหรับปัจจัยที่สนับสนุนกิจกรรมการอ่านที่ผู้วิจัยได้นำมาสร้างเป็นรูปแบบนั้นถือว่าสำคัญอีกประเด็นหนึ่ง ดังที่ Office of the Non-Formal and Informal Education (n.d.) กล่าวว่า “ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้ประสบผลสำเร็จต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องด้วยและรอบรู้และตระหนักในประเด็นเหล่านี้ด้วย” สอดคล้องกับ Lisbdnetwork (2018); Maurya (2016) และ งานเอกสารชื่อ framework for the future : The Public Library (2013) ที่ได้เสนอแนะว่ากิจกรรมของห้องสมุดประชาชนจะประสบความสำเร็จต้องอาศัยการจัดการที่ดีตามหลักการ และทฤษฎี โดยคำนึงถึงปัจจัยสนับสนุนซึ่งจำเป็นที่ผู้เกี่ยวข้องต้องตระหนักและนำมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ด้วยเหตุนี้รูปแบบที่สร้างขึ้นเพื่อนำมาใช้ในการจัดการกิจกรรมห้องสมุดประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช จึงเป็นการสนองตอบโจทย์ได้เป็นอย่างดี มีกรณีศึกษาการจัดการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เด่น ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้การพัฒนารูปแบบการจัดการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีความสอดคล้องกับแนวทางสากลตามหลักบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ทั้งที่เป็นหลักการ ทฤษฎี ปัจจัยที่สนับสนุนการจัดการกิจกรรม ซึ่งเป็นที่ยอมรับในแวดวงวิชาการทั่วโลก

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษารูปแบบการจัดการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ค้นพบหลักการแนวคิดแนวปฏิบัติที่สามารถนำไปบูรณาการและประยุกต์ใช้กับการจัดการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เป็นรูปธรรมได้ โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรให้การสนับสนุนนโยบาย ทรัพยากร งบประมาณ และบุคลากร ในการจัดการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างจริงจัง ทั้งที่เป็นนโยบาย หรือโครงการ ที่จัดการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านจากหน่วยงานใหญ่ และห้องสมุดจัดขึ้นเองตามบริบทของแต่ละท้องถิ่น

1.2 ห้องสมุดประชาชนและบรรณารักษ์ ต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาทักษะ และนำไปบูรณาการในการ จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามรูปแบบที่ได้เสนอแนะอย่าง เป็นรูปธรรม สร้างเครือข่าย และการสนับสนุน จากหน่วยงานภายนอก หน่วยงานในท้องถิ่น พร้อมทั้งจัดกิจกรรมทั้งในห้องสมุดและนอกห้องสมุดโดยเฉพาะชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความพร้อมและปัจจัยที่สนับสนุนในการจัดการกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ของห้องสมุดประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช

2.2 ควรมีการศึกษาถึงความต้องการของชุมชนในการจัดการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชน ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

2.3 ควรมีการศึกษาถึงความพึงพอใจ ของผู้ใช้บริการในการจัดการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด ประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการวิจัย นวัตกรรม และงานสร้างสรรค์ ประจำปีงบประมาณ 2564 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ที่ให้โอกาสในการทำงาน และเครือข่ายผู้บริหาร บรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ และ ผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราชที่คอยสนับสนุนข้อมูลการวิจัยจนประสบความสำเร็จ

References

- Bucha, S. (2014). The Participation of Community in Developing a Living Library: A Case Study in Pathumthani Provincial Public Libraries. *Journal of Social & Humanities Sciences*, 40(2), 165-183. (in Thai)
- Chaimin, C. & Yoangsoi, P. (2019). Reading promotion in digital age schools. *Journal of Education Naresuan University*, 21(3), 356-368. (in Thai)
- Chaisena, M. (2006). *Development of Public Library Role in the Knowledge Society*. (Doctor of Philosophy Thesis). Khon Kaen University, Graduate School, Development Science, (in Thai)
- Chamniensri, K. (2020). *Requirements of the Generation Y People for the Improvement of Libraries in Bangkok*. (Master of Management Thesis). Mahidol University, College of Management, Business Management. (in Thai)
- Framework for the future: The public library*. (2003). Retrieved 2021, November 6 from http://www.culture.gov.uk/global/publications/archive_2003/frumework_future.htm (in Thai)
- IFLA. (2018). *IFLA library map of the world*. Retrieved 2022, May 8, from <http://librarymap.ifla.org>.
- Laowichaya, N. (2011). *Reading Promotion Activity for provincial public library users Phitsanulok*. Phitsanulok: Phitsanulok Office of the Non-Formal and Informal Education. (in Thai)
- Lauersen, C. (2020). *5 things that will affect the public library towards 2030*. Retrieved 2021, November 9, from <https://christianlaversen.net/2020/02/18/5-things-that-will-affect-the-public-library-towards-2030/>.
- Lisbdnetwork. (2018). *Public library : Functions and objectives*. Retrieved 2021, October 3, from <https://www.lisedunetwork.com/public-libralry-2>
- Maurya, R.J. (2016). Role of public libraries in the development of society. *Library Waves*, 2 (2), 1-4. Nakhon Si Thammarat Province Office of the Non-Formal and Informal Education. (n.d.). *Manual for the Operation of Volunteer Librarians, Office of the Non-Formal Education Office, Nakhon Si Thammarat Province*. Nakhon Si Thammarat: Author. (in Thai)
- Niranon, P. & Yuttasinseewee, N. (2017). The Users' need for reading activities promotion in "Chalermraj Kumaree" public library, Muang District, Phetchabun in *National Conference Phetchabun Rajabhat University the 4 th*, (pp. 650-656). Phetchabun: Phetchabun Rajabhat University. (in Thai)
- Office of the Non-Formal and Informal Education (n.d.). *Removing outstanding success lessons*. Bangkok: Author. (in Thai)
- _____. (2017). *Remove the lessons from the community book, B.E.2559*. Bangkok: Author. (in Thai)
- _____. (2018). *Report of the mobile library project for market residents, fiscal year 2017*. Bangkok: Author. (in Thai)

- Praokaew, N. (2016). *Upgrading the quality of education and lifelong learning*. Retrieved 2022, May 16, from https://www.otepec.go.th/images/ArFong/13_14_Nov_2559/1A7.pdf (in Thai)
- Phothisita, C. (2007). *Science and art of qualitative research* (3 rd ed.). Bangkok: Amarin Printing and Publishing Public. (in Thai)
- Phuangok, A. (2020). Developing Strategies of Public Libraries in Sisaket Province toward Thailand 4.0. *Journal of Humanities & Social Sciences* (MSS.), 18(2), 69-86. (in Thai)
- Province driven reading Knowledge from the spatial working process. (2021). Retrieved 2022, June 10, from <https://www.thekommon.co/reading-area-based/> (in Thai)
- Ramos, A. M. & Vila, I. (2015). The role of public libraries in promoting reading within the family. *International Federation of Library Association and Institutions*, 41(4), 364-369.
- Ratkute, G. (2019). *Reading promotion programs in Lithuanian public library*. (IFLAWLIC 2019 - Athens, Greece-Libraries: dialogue for change). Retrieved 2021, December 6, from <http://library.ifla.org/id/eprint/2698>.
- Saengchan, P. (2015). *Problems and Guided Development Management of Chalermkrachakumaree Aumpure Banglamung Public Library Under Non-formaland Informal Education Aumpure Banglamung Genter Chonburi Province*. (Master of Education Thesis). Burapha University, Faculty of Education, Educational Administration. (in Thai)
- Sacchanand, C. (2006). *Development of public Library Standard Suitable for Thailand*. Bangkok: Office of the Education Council.
- Sangkhapinyo, J. (2020). *Specialized Librarian Songkhla Provincial Public Library*. Interview, 10 December 2020. (in Thai)
- Srisakda, R. & Boonchuay, K. (2017). The Operations of Songkhla Provincial public library Based on governmental to be ready for the Era of aging Society. *Journal of Humanities and Social Science Thaksin University*, 12(1), 165-179. (in Thai)
- Song, C. (2019). *The practices of reading promotion in Chinese Public libraries*. Retrieved 2021, October 13, from <http://hal.hundle.net/2142/103356>.
- Sun, L. & Xie, J. (2016). An exploration of reading promotion and readers' advisory at Chinese public libraries. *Reference & User Services Quarterly*, 56(2), 96-107.
- Thammathiwatkul, A. (2010). *Non-formal and informal education at present* (1). Retrieved 2022, May 7, from http://panchalee.wordpress.com/2010/12/zi/nfe_ac1/. (in Thai)
- Thorhauge, J. (2015). *Challenge in transforming libraries from collection centered to user centered organization*. Bangkok: TK Park. (in Thai)
- Wangsawangsi, S. (2016). Reading Promotion activities preparing. *Journal of Humanities and Social Sciences Review*, 18(1), 91-03. (in Thai)

ผู้เขียน

ดร.วิเชียร มั่นแหล่

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง

จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

E-mail: Wichian_mun@nstru.ac.th

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศ์ศักดิ์ สังขปัญญา

ข้าราชการบำนาญ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง

จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

E-mail: pongsaksang1@hotmail.com

